

**Рекомендації за результатами засідання круглого столу
«Визначення корупційних ризиків у діяльності МВС, шляхів запобігання
та протидії корупції в МВС», проведеного 27 жовтня 2021 року
на базі Харківського національного університету внутрішніх справ**

27 жовтня 2021 року на базі Харківського національного університету внутрішніх справ був проведений круглий стіл «Визначення корупційних ризиків у діяльності МВС, шляхів запобігання та протидії корупції в МВС» за участі осіб, відповідальних за реалізацію антикорупційної політики, провідних науковців, представників міжнародних і громадських організацій, пресслужб підрозділів системи МВС. Обговорювалися питання правового регулювання практичної діяльності уповноважених підрозділів (уповноважених осіб) з питань запобігання та виявлення корупції під час виявлення, ідентифікації та оцінки корупційних ризиків; практичні питання роботи з викривачами; проблеми кадрового забезпечення уповноважених підрозділів (уповноважених осіб) з питань запобігання та виявлення корупції у системі МВС; визначення корупційно вразливих напрямів діяльності закладів, установ, організацій, що належать до сфери управління МВС.

Учасники констатували, що в цілому робота щодо визначення корупційних ризиків у діяльності МВС України налагоджена, корупційні ризики виявлені, ідентифіковані, оцінені, постійно здійснюється їх перегляд і контроль за виконанням заходів щодо усунення (зниження) корупційних ризиків. Разом з тим, у ході дискусій були виявлені деякі проблемні питання.

Важливою складовою управління корупційними ризиками є їх ідентифікація та оцінювання, які здійснюються відповідно до Методології оцінювання корупційних ризиків у діяльності органів влади, затвердженої рішенням НАЗК від 02.12.2016 № 126 (далі – Методологія). Це документ на визначення уніфікованого комплексу правил і процедур щодо оцінювання корупційних ризиків під час підготовки антикорупційних програм. Учасники круглого столу погодились, що запропоновані у ній підходи мають узгоджуватися з міжнародними стандартами з ризик-менеджменту та забезпечувати процедуру підготовки органами влади, місцевого самоврядування, державними підприємствами, закладами, установами організаціями програмних документів антикорупційного спрямування належного рівня якості.

Було визначено, що під час підготовки Методології частково врахована світова практика ризик-менеджменту, зокрема положення стандарту з управління ризиками «FERMA» та стандарту ISO 31000:2018 «Менеджмент ризиків. Принципи та керівні настанови» («Risk management – Principles and guidelines on implementation»). Однак наразі у Методології відсутні положення, які забезпечують уніфікований підхід до оцінки корупційних ризиків та чітке розуміння правового підґрунтя цього процесу, а сам процес потребує оптимізації шляхом коригування його етапів. На думку учасників круглого столу, доповнення Методології принципами оцінки корупційних ризиків та їх детальний опис дозволять у подальшому швидко обирати оптимальні рішення в умовах правової

неврегульованості чи неоднозначності норм, що у результаті дозволить виробити на практиці виважений підхід до процесу ідентифікації корупційних ризиків та планування оптимальних заходів з їх усунення (зниження).

Крім того, учасники круглого столу погодилися, що оскільки приватний інтерес є обов'язковою ознакою будь-якої корупційної поведінки посадових осіб, його можна вважати загальним чинником більшості корупційних ризиків поряд із дискреційними нормами. Відповідно було запропоновано внести доповнення до Методичних рекомендацій щодо підготовки антикорупційних програм органів влади, затверджених рішенням НАЗК від 19 січня 2017 року № 31, у частині розширення переліку прикладів чинників корупційного ризику.

Обговорюючи практичні аспекти діяльності уповноважених підрозділів (уповноважених осіб) з питань запобігання та виявлення корупції, учасники круглого столу констатували, що в ній важливу роль відіграє принцип безперервної освіти, який забезпечує постійне підвищення працівниками кваліфікаційного рівня й позитивно позначається на якості роботи уповноважених. Беручи до уваги, що сьогодні антикорупційна інфраструктура перебуває у стані формування й розбудови, акцентовано на необхідності створення системи професійної освіти працівників уповноважених підрозділів (уповноважених осіб) з питань запобігання та виявлення корупції, налагодження постійного обміну досвідом з іноземними партнерами та міжнародними організаціями.

Було зауважено, що в системі МВС до 2020 року вже працювали курси підвищення кваліфікації для працівників уповноважених підрозділів (уповноважених осіб) з питань запобігання та виявлення корупції, реалізовувалися окремі програми антикорупційних навчань. Однак наразі така діяльність не має системного характеру та майже не враховує світовий досвід боротьби з корупцією. Тому учасники круглого столу дійшли висновку, що навчання антикорупційних уповноважених центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ України, закладів, установ, підприємств, що належать до сфери управління МВС, потребує відновлення, системного підходу й розробки відповідних планів та програм із залученням представників міжнародних організацій і закордонних партнерів.

Учасники круглого столу акцентували, що сьогодні значна кількість керівників уповноважених підрозділів (уповноважених осіб) з питань запобігання та виявлення корупції не мають гарантій захисту від недоброчесних керівників, які своїм рішенням можуть встановлювати розміри надбавок і премій працівників або ініціювати звільнення особи. Крім того, до працівників уповноважених підрозділів (уповноважених осіб) з питань запобігання та виявлення корупції у порівнянні з аналогічними категоріями працівників інших підрозділів висуваються підвищені вимоги щодо рівня деяких професійних компетентностей, таких як доброчесність, сумлінність, неупередженість, дотримання загально визнаних етичних норм поведінки тощо.

У зв'язку з цим окремого нормативного врегулювання потребує система

оплати праці працівників уповноважених підрозділів (уповноважених осіб) з питань запобігання та виявлення корупції та забезпечення трудових прав і гарантій цієї категорії осіб, поліпшення рівня заробітної плати (грошового забезпечення) працівників уповноважених підрозділів (уповноважених осіб) з питань запобігання та виявлення корупції, який не відповідає вимогам до рівня їхньої компетентності та не еквівалентний обсягу покладених на них завдань та обов'язків. У зв'язку з чим було надано пропозиції щодо вдосконалення системи нарахування заробітної плати (грошового забезпечення) вказаній категорії осіб.

Враховуючи викладене вище, учасники круглого столу **рекомендують:**

Кабінету Міністрів України

1. Внести зміни й доповнення до постанови Кабінету Міністрів України від 30 серпня 2002 року № 1298 «Про оплату праці працівників на основі Єдиної тарифної сітки розрядів і коефіцієнтів з оплати праці працівників установ, закладів та організацій окремих галузей бюджетної сфери» в частині удосконалення системи оплати праці працівників уповноважених підрозділів (уповноважених осіб) з питань запобігання та виявлення корупції, зокрема встановлення спеціальної обов'язкової доплати у зв'язку з виконанням обов'язків із запобігання та виявлення корупції, яка не має дискреційного характеру.

2. Ініціювати внесення змін до Закону України «Про запобігання корупції» в частині закріплення норм захисту трудових прав та гарантій керівників уповноважених підрозділів (уповноважених осіб) з питань запобігання та виявлення корупції державних органів, юрисдикція яких не поширюється на всю територію України, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, закладів, установ, організацій.

Міністерству внутрішніх справ України

1. Вжити заходів щодо відновлення роботи Громадської ради при МВС.

2. Як додатковий захід, спрямований на посилення громадського контролю за діяльністю міністерства, задля активізації взаємодії з громадськістю органів, підприємств, установ, що входять до структури МВС, та їх територіальних підрозділів розробити дорожню карту (програму) взаємодії з громадськістю центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовується та координується через Міністерство внутрішніх справ України, закладів, установ, підприємств, що належать до сфери управління МВС.

3. Поновити навчальні заходи й заходи з підвищення кваліфікації для працівників уповноважених підрозділів (уповноважених осіб) з питань запобігання та виявлення корупції у системі МВС. Передбачити такі заходи у планах роботи відповідних підрозділів (Департамент персоналу, Управління запобігання корупції), включити такі заходи до додатка 2 до Антикорупційної програми МВС на 2020-2022 роки, затвердженої наказом МВС України від 31 січня 2020 року № 84 (зі змінами).

Національному агентству з питань запобігання корупції

1. Переглянути Методологію оцінювання корупційних ризиків у діяльності органів влади, затверджену рішенням НАЗК від 02 грудня 2016 року № 126, а

саме:

- доповнити такими принципами:

1) законність – процес визначення корупційних ризиків має відповідати положенням законодавчих актів та Методології оцінки корупційних ризиків;

2) аналіз та вивчення – необхідність проведення систематичної оцінки корупційних ризиків, перегляду та коригування внутрішніх політик та процедур з їх ідентифікації та усунення;

3) об'єктивність – виявлені корупційні ризики мають стосуватися подій корупційного правопорушення чи правопорушення, пов'язаного з корупцією, іншого порушення антикорупційного законодавства, які негативно вплинуть на досягнення суб'єктом визначених цілей та завдань;

4) відповідальність – усвідомлення важливості ухвалених рішень та вжитих заходів з усунення корупційних ризиків;

5) результативність – повна та всебічна оцінка можливих корупційних ризиків, вжиття необхідних заходів у межах повноважень керівника установи й уповноваженого підрозділу (уповноваженої особи) з питань запобігання та виявлення корупції;

- керуючись положеннями стандарту ISO 31000:2018, удосконалити Методологію в частині оптимізації процесу управління корупційними ризиками, який має передбачати такі етапи: організаційно-підготовчі заходи; ідентифікацію (виявлення) корупційних ризиків; оцінювання корупційних ризиків; визначення заходів реагування на корупційні ризики; моніторинг і періодичний перегляд (доповнити окремими розділами: «Визначення заходів реагування на корупційні ризики», «Моніторинг і періодичний перегляд корупційних ризиків»).

2. Доповнити приклади чинників корупційного ризику, викладені у додатку 2 до Методичних рекомендацій щодо підготовки антикорупційних програм органів влади (глава 3 розділу III), затверджених рішенням НАЗК від 19 січня 2017 року № 31, таким прикладом, як «наявність приватного інтересу посадової особи».

**Перший проректор
полковник поліції**

Дмитро ШВЕЦЬ